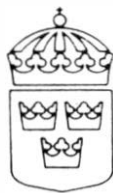

Motion till riksdagen

1987/88:A32

av Anita Bråkenhielm och Siri Häggmark (m)

med anledning av prop. 1987/88:105 om
jämställdhetspolitiken inför 90-talet

Mot.
1987/88
A32—34

Reell etableringsfrihet inom vårdsektorn är en viktig målsättning för ett seriöst jämställdhetsarbete.

Att öka jämställdheten mellan män och kvinnor i arbetslivet handlar inte bara om att stimulera kvinnor att bryta in i av hävd manligt dominerade yrken och utbildningar.

Det handlar inte heller bara om att på motsvarande sätt ta itu med den uppenbarligen svårare uppgiften att locka män till kvinnoyrkena. Antalet manliga elever i gymnasiets klasser för utbildning till barnomsorgen och äldreården är fortfarande lika få som antalet kvinnliga elever på skogsbruks- och byggnadslinjer.

För lång tid framåt kommer troligen på flera områden en snedfördelning mellan könen att bestå. Inom vissa yrken går utvecklingen t. o. m. i denna riktning t. ex. vad gäller lärare för mellanstadiet.

Kvinnor kommer säkerligen alltid att visa högt intresse för yrken och för arbete som innebär omsorg om och vård av människor. Dessa yrken är ansvarsfulla och ofta väl så fysiskt och psykiskt krävande som många arbeten inom den moderna tillverkningsindustrin eller inom olika serviceyrken.

Kvinnor har under de senaste decennierna gjort goda inbrytningar i tidigare mansdominerade högstatusyrken inom vården och könskvoterings eller andra åtgärder lär inte längre behöva diskuteras vad gäller t. ex. läkare och tandläkare.

Männen har inte gjort motsvarande landvinningar. Kvinnor dominerar fortfarande sjuksköterskeyrket, liksom de är i majoritet bland sjukgymnaster, logopeder, arbetsterapeuter och laboratorieassistenter. Undersköterskor och sjukvårdsbiträden är till helt övervägande del kvinnor.

I propositionen konstateras bl. a. att kvinnor tenderar att stanna kvar i samma arbete år efter år, medan män avancerar och får mera varierande arbetsuppgifter.

Det understryks också att kvinnor ofta arbetar i yrken där kontakten med människor utgör det väsentliga syftet med verksamheten.

De åtgärder som föreslås för att förbättra kvinnors möjligheter till avancemang eller deras arbetsmiljö just utifrån dessa konstateranden är dock obefintliga eller vaga.

Enligt vår mening är det väsentligt från jämställdhetssynpunkt inte bara att arbeta för att utjämna de olika könen delaktighet i olika yrken utan

också att likställa olika yrkesområden vad det gäller möjligheter till just avancemang, självförverkligande och möjligheter att starta egen verksamhet. Det är också viktigt att som anställd ha möjlighet att spela ut olika arbetsgivare eller arbetsgivarkategorier mot varandra för att på så sätt uppnå bättre arbetsvillkor, löner och mer spännande utvecklingsmöjligheter. Sådana möjligheter finns på de flesta manliga områden.

Kvinnoyrkena, främst inom undervisning och vård, präglas fortfarande i motsats här till av instängdhet och få möjlighet till variation och utveckling av egna idéer. Genom att man i dessa yrken dessutom oftast är utlämnad till en monopolarbetsgivare har många yrken, även sådana med höga utbildningskrav och stort ansvar, förblivit låglöneyrken på ett sätt som inte skulle ha tolererats om det inte rört sig om kvinnodominerade grupper.

Vägen mellan beslutsfattare och den som utför det praktiska arbetet är ofta lång och fylld av anonyma mellanhänder. Stora administrativt stela system och väldiga organisationer gör det omöjligt för den enskilde att påverka arbetets inriktning och innehåll på ett verkningsfullt sätt.

En effekt av dessa förhållanden är dagens flykt från vårdyrkena. Tyvärr flyr då kvinnor med en för samhället ytterst värdefull utbildning och erfarenhet ofta till helt andra yrkesområden — helt enkelt därför att alternativ arbetsgivare eller möjlighet till verksamhet i egen regi inom vårdområdet inte finns eller är tillåten.

För att öka jämställdheten krävs likformiga möjligheter för människor i olika yrken. Det är nödvändigt att ge kvinnor inom vårdsektorn möjlighet att arbeta i sitt yrke och få utlopp för sin kreativitet också i andra former än dem som en evig instängdhet utan variation i ett stort offentligt monopol innebär.

En stor del av nyföretagande sker med kvinnor som initiativtagare. Men det är främst inom handel och den privata serviceindustrin som kvinnor i dag etablerar sig. Det är viktigt att stimulera kvinnor att också starta eget inom t. ex. tillverkningsindustri. Men väl så väsentligt är att ta till vara deras kunskaper och kreativitet på de områden där de är suveränt överlägsna — på vård- och omsorgsområdet.

Mot bakgrund av vad som anförts menar vi att regeringen bör få i uppdrag att i syfte att stärka kvinnors jämställdhet låta utreda hur statsbidragssystem och bestämmelser om utnyttjande av sjukförsäkring m. m. snabbt skall förändras så att etablering i egen regi inom vårdsektorn blir möjlig t. ex. för enskilda eller grupper av sjukgymnaster, sjuksköterskor och tekniska assistenter, förskollärare eller vårdutbildade med kompetens för att t. ex. starta sjukhem eller vårdcentraler.

Läkare och tandläkare skulle givetvis också beröras positivt av en sådan reform. Även om jämställdhetsaspekten där inte är lika tungt vägande finns andra skäl att utnyttja deras kompetens för samhällets och människors bästa på ett så mångsidigt sätt som möjligt. Varje alternativ etablering på vårdområdet kan erbjuda såväl kvinnor som män möjlighet att välja annan arbetsgivare eller arbetsform än det offentliga monopolet, en frihetsreform i sig.

De stödformer som finns inom det regionalpolitiska området bör också utformas så att de kan stödja inte bara industrietableringar utan också etableringar inom vård- och omsorgssektorn.

Hemställan

Mot. 1987/88
A32

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär utredning av hur reella förutsättningar för egenföretagande för yrkeskunniga i de kvinnodominerade vårdyrkena skall skapas,
2. att riksdagen beslutar att de regionalpolitiska stödformerna i tillämpliga former skall kunna utnyttjas också till stöd för etableringar inom vårdsektorn.

Stockholm den 22 mars 1988

Anita Bråkenhielm (m)

Siri Häggmark (m)